

Istina iz više uglova

Lidija Valtner

Na Balkanu trenutno postoji kritična masa nastavnika istorije koji su spremni da promene svoj način rada, jer nema sumnje u to da se nastava istorije u svim balkanskim zemljama trenutno nalazi u krizi", piše na početku prve od četiri knjige pod zajedničkim nazivom „Nastava moderne istorije Jugoistočne Evrope“ koje su rezultat „Projekta zajedničke istorije“ grčkog Centra za demokratizaciju i pomirenje u Jugoistočnoj Evropi. Knjige obrađuju zajedničku istoriju 11 zemalja ovog regiona, a svaka od njih bavi se jednim od četiri istorijska perioda koja se nalaze u svim nastavnim programima u regionu, a to su Otomansko carstvo, države i nacije, balkanski ratovi i Drugi svetski rat. Ovaj dodatni nastavni materijal, kako su ga priređivači opisali, namenjen je onim nastavnicima koji žele da promene svoj način predavanja istorije i kojima su za takvu pro-

menu potrebna nova, lakó dostupna, sredstva i smernice.

U Centru za demokratizaciju i pomirenje u Jugoistočnoj Evropi procenjeno je da obrazovanje ima veliku ulogu u procesu izmirenja i jačanja tolerancije u regionu i na osnovu tog saznanja, kao rezultat dvoipogodišnjeg intenzivnog rada 60 autora iz svih ze-

BUSEK: Loša percepcija istorije

- Srbija je među poslednjima ušla u Pakt za stabilnost i vrlo je impresivno što je ovaj projekat prvo ovde započeo. Jedan od poslova Pakta za stabilnost je pomirenje. To je najteži posao i ne može se očekivati da ga obavimo u bliskoj budućnosti do kraja. Ovde je bilo četiri rata, i mnogi problemi još postoje. Nismo sigurni da smo dobili konačnu mapu ovog regiona. Istorija ovde igra važnu ulogu. Istorijški udžbenici u regionu su bili noćna mora. Svaka vlada hoće da napiše svoju istoriju i zato je jedan od najtežih procesa da se dođe do zajedničkih stanovišta, što je uradio Centar za demokratiju i pomirenje. Pomirenje treba početi od mladih u školama tako što ćemo im istoriju učiniti objektivnijom, tako što ćemo im davati što više informacija. Nije dovoljno ovaj projekat proširiti samo u regionu već i u drugim delovima Evrope, jer loša percepcija istorije svuda postoji- rekao je Edhard Busek koordinator Pakta za stabilnost u Jugoistočnoj Evropi, na promociji knjiga na srpskom jeziku.

malja, od Slovenije do Kipra, nastao je ovaj predlog nastave istorije. Prema rečima idejnog tvorca projekta Koste Karasa, projekat, ima za cilj da i kod nastavnika kao i daka razvije kritički način razmišljanja. Kristina Kuluri,

glavni urednik izdanja, kaže da su ovi udžbenici neka vrsta odgovora onima koji naš region vide kao sinonim za brutalnost, nasilje ili krvoproliće. Lokalni istoričari koji su u ovdašnjim traumatizovanim društvima često i pod pretnjom nacionalizma mogu uz pomoć ovih priručnika da uoče kako se vrše razna iskri-

vljavanja i manipulacije u nastavi istorije - kaže Kuluri.

Čitaocima ovih knjiga nude se alternativni načini predavanja. Suština je u interpretaciji jednog događaja na više načina, uz izbegavanje stereotipa i sta-

vova koji proizvode i ohrabruju konflikte. Ovako predavana i pisana istorija, koja je prošla visokom akademskom i kritičku analizu, može biti osnova demokratizacije, pomirenja i tolerancije u Jugoistočnoj Evropi.

- Svi istorijski događaji predstavljeni su kroz istorijske dokumente svih zemalja. Ukoliko se, na primer, radi o četnicima i partizanima i početku Drugog svetskog rata, u knjigu su ušli dokumenti i jedne i druge strane. Ako je reč o događaju koji se zbilo između dve zemlje, onda se u knjizi nalazi viđenje i jedne i druge strane koje se neverovatno razlikuju. U prikazivanju te razlike je i poenta. Nastavnici i učenik treba da shvate da se na događaje različito gleda u različitim državama - kaže Dubravka Stojanović, urednik srpskog izdanja i učesnik projekta, i dodaje da je važno shvatiti da nema jedne istine i konsenzusa o nekom događaju.

Urednica Kuluri takođe ističe da se u ovim priručnicima regionalna istorija Jugoistočne Evrope, posmatra kao deo evropske i svetske istorije. Naci-

ja se ne tretira kao jedini mogući okvir za identifikovanje. Učenici se motivišu da taj okvir prevaziđu i nađu nove identitete koji se međusobno dopunjuju.

U Srbiji je ovaj projekat naišao na razumevanje i podršku Ministarstva prosvete i sporta i knjige će se koristiti kao dodatna literatura za nastavu istorije, a ministar prosvete Slobodan Vuksanović rekao je da bi ove knjige mogle biti osnovni udžbenik istorije kada bi obim časova, odnosno, nastavni plan to dozvoljavao.

- Naša očekivanja o prijemu ovih knjiga možemo nazvati realnim optimizmom. Važno je šta javno mnenje, odnosno društvo misli o istoriji, i o načinima na koji se ona predaje. Nije bitno mišljenje samo političke strukture. Knjige ćemo distribuirati i preporučiti onima koji žele da ih čitaju, sa ili bez zvanične pomoći i podrške. Druga mogućnost, kao što je to u Srbiji, da naš projekat podrže i zvanične strukture - kaže Kuluri i dodaje da ne može da predvidi da li će i gde biti problema u prihvatanju knjiga. ■

Nastavnici i učenik treba da shvate da se na događaje različito gleda u različitim državama - kaže Dubravka Stojanović, urednik srpskog izdanja i učesnik projekta, i dodaje da je važno shvatiti da nema jedne istine i konsenzusa o nekom događaju

Seminar u februaru

U cilju što boljeg prihvatanja ove dodatne literature, prvog vikenda u februaru biće organizovan seminar za zainteresovane profesore, na kojem će im biti objašnjeno kako najlakše da koriste ovu literaturu. Nastavnici koji budu učesnici seminara postaću treneri i moći će svojim kolegama da daju savete o načinu predavanja iz ovih knjiga.

Za sada su ove knjige prevedene i izdate na engleskom i srpskom jeziku, a planira se i izdavanje u Grčkoj, Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Makedoniji i u ostalim državama. Izdavači srpskog izdanja su Prosvetni pregled i Centar za demokratiju i pomirenje u Jugoistočnoj Evropi, a sponzori ovog izdanja su USAID i Fond za otvoreno društvo.